

Asia T-65/89

**BPB Industries plc ja British Gypsum Limited
vastaan
Euroopan yhteisöjen komissio**

Kilpailu – Määrävän markkina-aseman väärinkäyttö – Yksinostosopimus –
Uskollisuusalennus – Vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan –
Kilpailusääntöjen rikkomisen syyksilukeminen

Tuomion tiivistelmä

1. *Kilpailu – Hallinnollinen menettely – Oikeus tutustua asiakirjoihin – Velvoite, joka komissiolla on kilpailupolitiikasta antamassaan kertomuksessa itse määrittelemiensä sääntöjen perusteella*
2. *Kilpailu – Hallinnollinen menettely – Oikeus tutustua asiakirjoihin – Tarkoitus – Puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen – Oikeus tulla kuulluksi (Neuvoston asetuksen N:o 17 19 artiklan 1 ja 2 kohta; komission asetuksen N:o 99/63/ETY 2 artikla)*
3. *Kilpailu – Määrävä asema – Väärinkäyttö – Yksinostosopimukset – Uskollisuusalennukset (ETY:n perustamissopimuksen 86 artikla)*
4. *Kilpailu – Määrävä asema – Väärinkäyttö – Käsite (ETY:n perustamissopimuksen 86 artikla)*
5. *Kilpailu – Määrävä asema – Väärinkäyttö – Käsite – Tuottamuksen puuttuminen (ETY:n perustamissopimuksen 86 artikla)*

6. *Kilpailu – Määräävä asema – Väärinkäyttö – Kielto – Perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan mukainen poikkeus – Ei vaikutusta (ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohta ja 86 artikla)*
7. *Kilpailu – Määräävä asema – Väärinkäyttö – Käsite – Ensisijaiset toimitukset tavarapulan aikana asiakkaille, jotka eivät tee hankintoja kilpailijoilta (ETY:n perustamissopimuksen 86 artikla)*
8. *Kilpailu – Määräävä asema – Väärinkäyttö – Uskollisuusalennukset (ETY:n perustamissopimuksen 86 artikla)*
9. *Kilpailu – Määräävä asema – Vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan – Arviointiperusteet*
10. *Kilpailu – Yhteisön säännöt – Tytäryhtiön toiminnan lukeminen emoyhtiön syyksi – Edellytykset*
11. *Kilpailu – Yhteisön säännöt – Rikkominen – Tahallisuus – Käsite (Neuvoston asetuksen N:o 17 15 artikla)*

1. Kun komissio on ottanut käyttöön menettelyn, joka koskee oikeutta tutustua asiakirjoihin kilpailuasioissa, sekä määritellyt ja antanut tiedoksi kyseistä menettelyä koskevat säännöt kilpailupolitiikasta antamassaan kertomuksessa, sen veloitteena on asettaa yritysten, joita perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan soveltamismenettely koskee, saataville kaikki kyseisten yritysten kannalta epäsuotuisat ja suotuisat asiakirjat, jotka komissio on hankkinut suorittamiensa tutkimusten aikana, lukuun ottamatta muiden yritysten liikesalaisuuksia, komission sisäisiä asiakirjoja ja muita luot-
- tamuksellisia tietoja.
2. Menettelyn, joka koskee oikeutta tutustua asiakirjoihin kilpailuasioissa, tarkoituksena on antaa niille, joille väitetiedoksianto on osoitettu, mahdollisuus tutustua komission asiakirja-aineistossa oleviin todisteisiin, jotta ne voivat tehokkaasti esittää kantan- sa päätelmistä, jotka komissio on väitetiedoksiannossaan tehnyt kyseisten todisteiden perusteella. Oikeus tutustua asiakirjoihin kuuluu näin ollen menettelyllisiin takeisiin, joiden tarkoituksena on puolustautumisoikeuksien suojeleminen ja erityisesti sen varmistaminen, että oikeutta tulla

kuulluksi, josta säädetään asetuksen N:o 17 19 artiklan 1 ja 2 kohdassa sekä asetuksen N:o 99/63/ETY 2 artiklassa, voidaan tosiasiallisesti käyttää.

3. Yrityksellä, joka on joillakin markkinoilla määrävässä asemassa, on erityinen vastuu olla rajoittamatta tehokasta ja vääristymätöntä kilpailua yhteismarkkinoilla. Se, että tällainen yritys sitoo ostajia – vaikka näiden pyynnöstäkin – velvoitteella tai lupauksella hankkia yksinomaisesti kaikki tai huomattava osa tarvitsemistaan tuotteista mainitulta yritykseltä, on perustamissopimuksen 86 artiklassa tarkoitettua määrävän markkina-aseman väärinkäyttöä riippumatta siitä, asetetaanko kyseinen velvoite sellaisenaan vai saako sen vastineena alennuksia. Kun jollakin toimijalla on markkinoilla vahva asema, sellaisten yksinomaista hankintaa koskevien sopimusten tekeminen, jotka koskevat huomattavaa osaa ostoista, rajoittaa tosiasiallisesti kyseisille markkinoille pääsyä tavalla, jota ei voida hyväksyä.
4. Vaikka määrävässä asemassa olevalta yritykseltä ei voida kyseisen aseman perusteella evätä oikeutta suojella kaupallisia intressejään silloin, kun niitä uhataan, ja vaikka tällaisen yrityksen on voitava kohtuullisessa määrin toteuttaa aiheelliseksi katsomiaan toimenpiteitä intressinsä suojaamiseksi, sen ei voida kuitenkaan sallia toimivan tavalla, jonka nimenomaisena tarkoituksena on tämän määrävän aseman vahvistaminen ja sen väärinkäyttö.
5. Koska väärinkäytön käsite on objektiivinen käsite, määrävässä markkina-asemassa olevan yrityksen toimintaa voidaan pitää perustamissopimuksen 86 artiklassa tarkoitettuna väärinkäyttönä tuottamuksesta riippumatta.
6. Perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan mukainen poikkeus ei millään tavoin rajoita 86 artiklan soveltamista.
7. Perustamissopimuksen 86 artiklassa kielletään määrävässä asemassa olevaa yritystä vahvistamasta asemaansa muilla kuin suorituslaatuun perustuvassa kilpailussa käytettävillä keinoilla. Näin ollen vaikka määrävässä asemassa oleva yritys saa määrittellä toimitusvaikeuksien osalta perusteet, joilla se arvioi toimitettavien tilausten ensisijaisuutta, kyseisten arviointiperusteiden on oltava puolueettomia, ne eivät saa olla millään tavoin syrjiviä ja niiden on oltava objektiivisesti perusteltuja niiden sääntöjen rajoissa, joita taloudellisten toimijoiden välisessä vilpittömässä kilpailussa on noudatettava.

Näin ei ole sellaisen arviointiperusteen osalta, joka perustuu eron tekemiseen niiden asiakkaiden, jotka tekevät hankintansa yksinomaisesti määräävässä asemassa olevalta yritykseltä, ja toisaalta sellaisten asiakkaiden välillä, jotka pitävät kaupan myös joiltakin kyseisen yrityksen kilpailijoilta ostettuja tuotteita.

8. Perustamissopimuksen 86 artiklassa tarkoitettua väärinkäyttöä on se, että määräävässä asemassa oleva tavarantoimittaja, josta asiakas on nimenomaan tästä syystä ainakin jossain määrin riippuvainen, käyttää millaisia tahansa uskollisuusalennuksia, joiden avulla kyseinen tavarantoimittaja pyrkii rahallisia etuja myöntämällä estämään asiakkaitaan tekemästä hankintoja kilpailijoiltaan.

9. Välttämätön ja riittävä edellytys perustamissopimuksen 86 artiklan soveltamiselle on, että harjoitettu väärinkäyttö on omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan; sen selvittäminen, onko väärinkäytöllä todella konkreettista vaikutusta valtioiden väliseen kauppaan, ei ole tarpeen. Niinpä kauppaan vaikuttamista koskevan edellytyksen

on katsottava täyttyneen, jos on selvitetty, että toiminta on tosiasiallisesti vaikuttanut tuntuvasti yhteisön sisäiseen kauppaan tai että se on ainakin voinut vaikuttaa siihen tällä tavalla.

10. Se, että tytäryhtiö on emoyhtiöstä erillinen oikeushenkilö, ei riitä sulkemaan pois mahdollisuutta, että tytäryhtiön toiminta luetaan emoyhtiön syyksi etenkin, jos tytäryhtiö, vaikka sillä onkin eri oikeushenkilöllisyys, ei päättä markkinakäyttäytymisestään itsenäisesti vaan noudattaa olennaisilta osin emoyhtiön sille antamia ohjeita. Tytäryhtiön, joka on kokonaan emoyhtiönsä omistuksessa, on periaatteessa pakostakin noudatettava emoyhtiön määrittämää politiikkaa.

11. Perustamissopimuksen kilpailusääntöjen rikkomisen tahallisuuden osalta ei ole välttämätöntä, että yritys on tiennyt rikkovansa kyseisissä säännöissä määrättyä kieltoa; riittävää on, että yritys ei ole voinut olla tietämättä sitä, että riidanalaisen toiminnan tarkoituksena on ollut vääristä kilpailua yhteismarkkinoilla tai että siitä on voinut seurata kilpailun vääristyminen yhteismarkkinoilla.